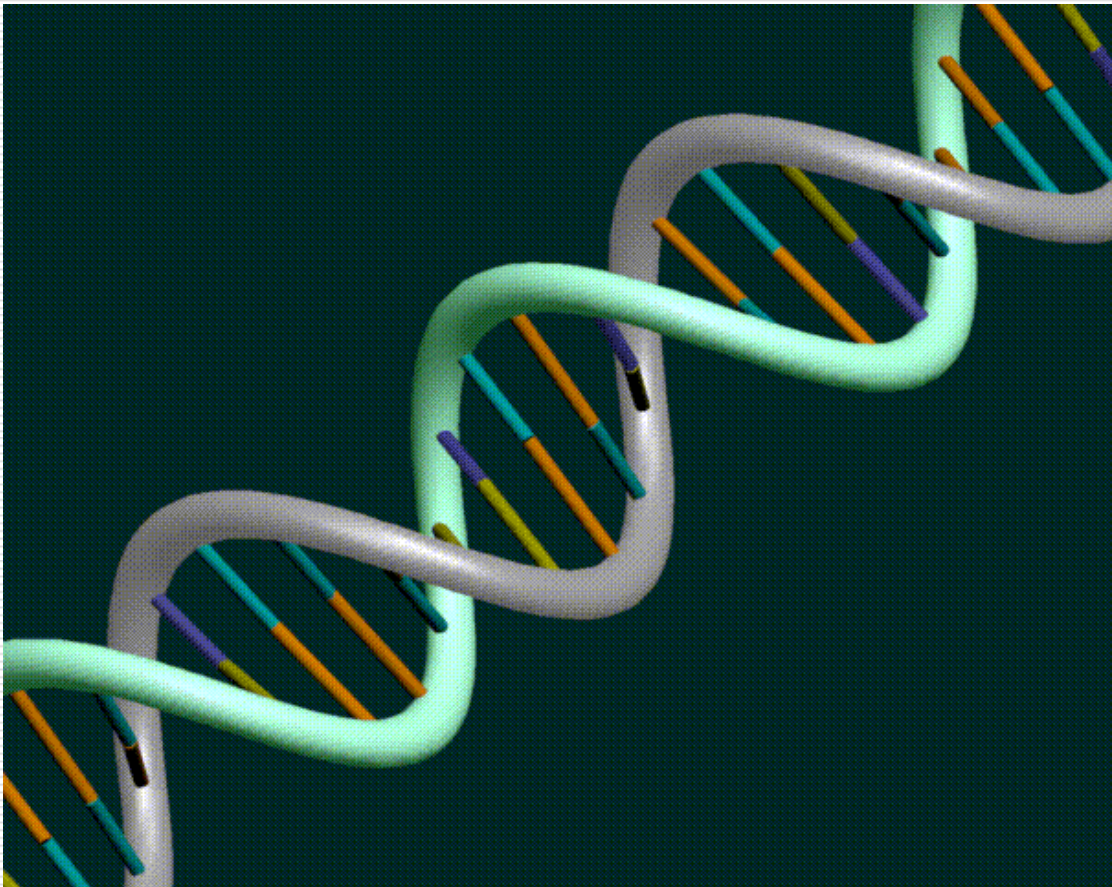

Arvelig cancer - gynækologi

Anne-Marie Gerdes

Klinisk Genetik

OUH

April 2008

Arvelig cancer

- Modellsystem for cancerudvikling generelt
- Identifikation af høj-risiko grupper

Regulation af cellevækst

Vækstfremmende gener:

øget syntese af vækstfaktorer

øget aktivitet af receptorer

øget aktivitet af signaltransduktionsveje

øget aktivitet af transkriptionsfaktorer

Vækstinhiberende gener:

gatekeeper gener

caretaker gener

Apoptose

Senescence

Angiogenese

Invasion og metastasering

Arvelige cancersyndromer

Autosomal dominant

Mamma-ovariecancer syndrom

Cowden's syndrom

Familiær colonpolypose (FAP)

Gorlin's syndrom

Hereditær nonpolypøs colorektal cancer (HNPCC)

Li Fraumeni syndrom

Malignt melanoma syndrom

Multipel endokrin neoplasi type 1,2

Neurofibromatose 1,2

Prostatacancer syndromer

Retinoblastom

von Hippel Lindau's syndrom

Diffus ventrikelcancer

Autosomal recessiv

Ataxia telangiectasi

Bloom's syndrom

Cockayne's syndrom

Fanconi's anæmi

Nijmegen breakage syndrom

Severe combined immuno deficiency (SCID)

Werner's syndrom

Xeroderma pigmentosum

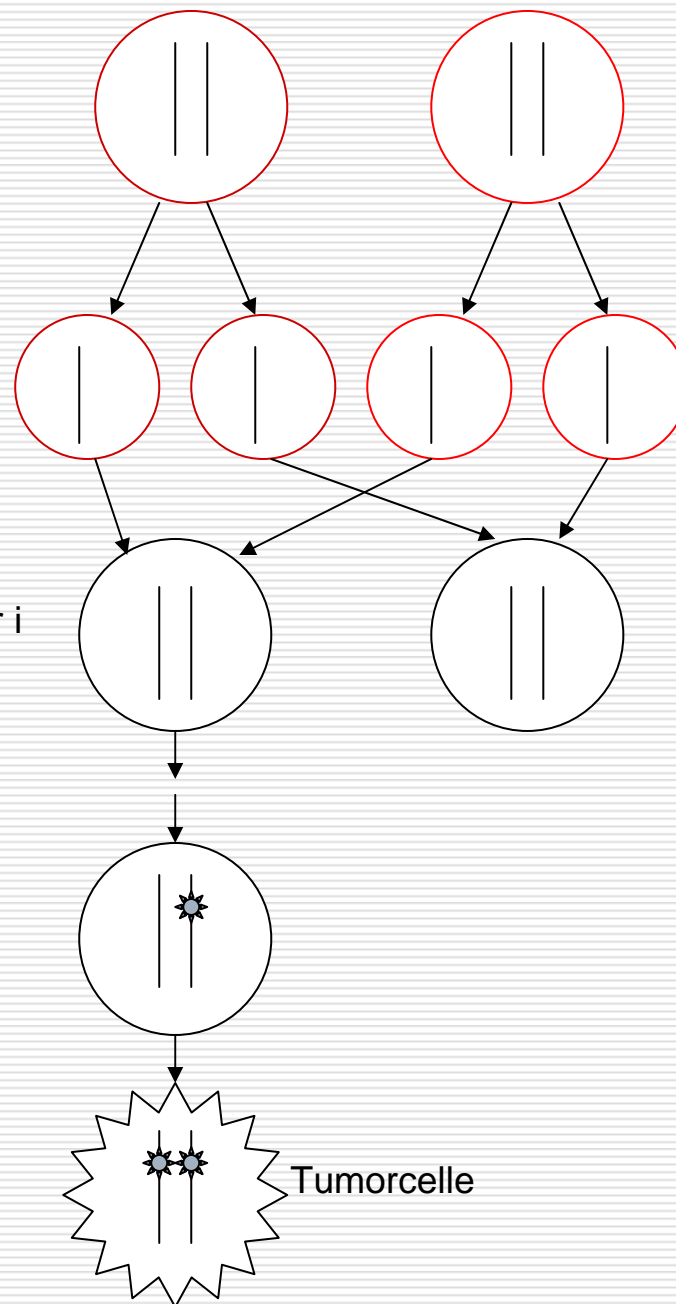
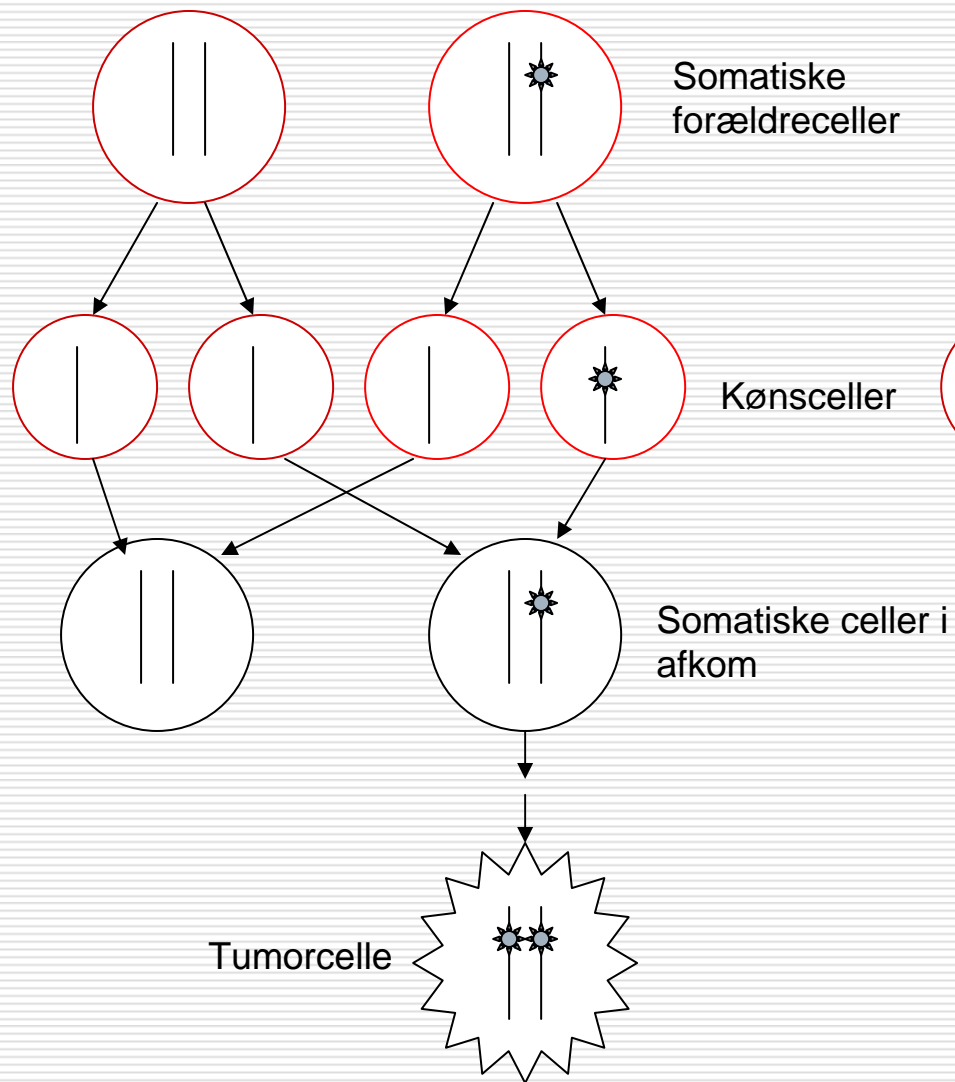
MYH-polypose

Kønsbunden recessiv

Wiscott Aldridge syndrom

Arvelig cancer - germline mutation

Sporadisk cancer - somatisk mutation

Arvelige cancersyndromer

Tidlig debut

Flere afficerede familiemedlemmer

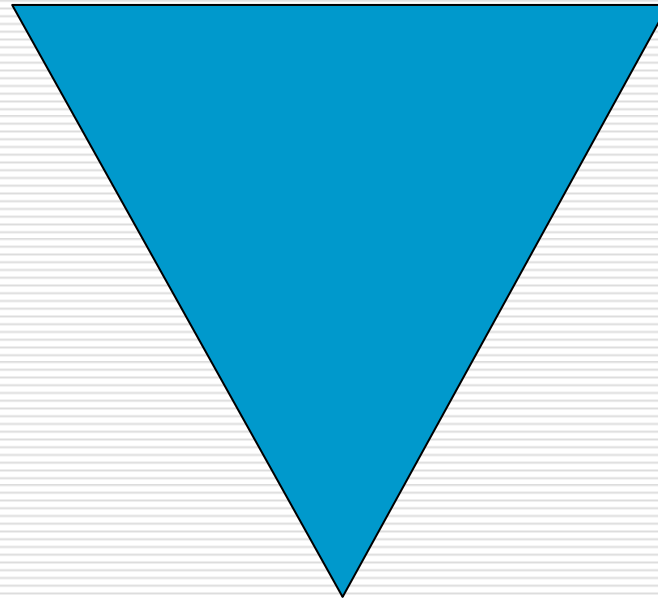
Bilateral cancer

Cancer i flere organer

**Genetisk udredning
og rådgivning**

Genetisk testning

Kliniske kontroller
profylaktisk operation

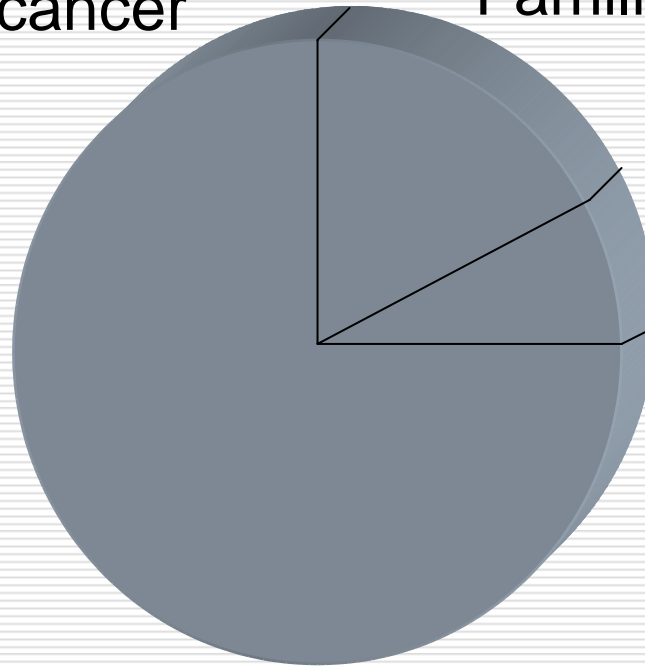
Fordeling af mammacancer

Sporadisk mammacancer
70-80%

Familiær mammacancer
15-20%

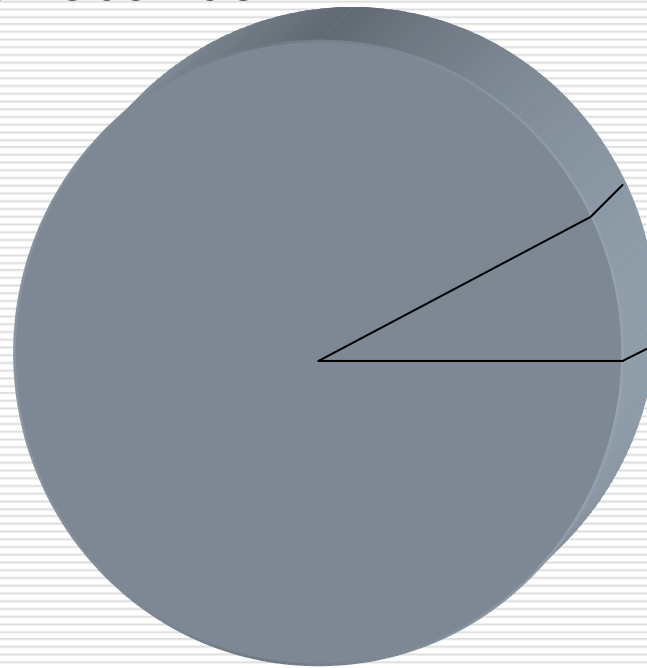
Arvelig mammacancer
5-10%

Fordeling af ovariecancer

Sporadisk ovariecancer
ca. 90%

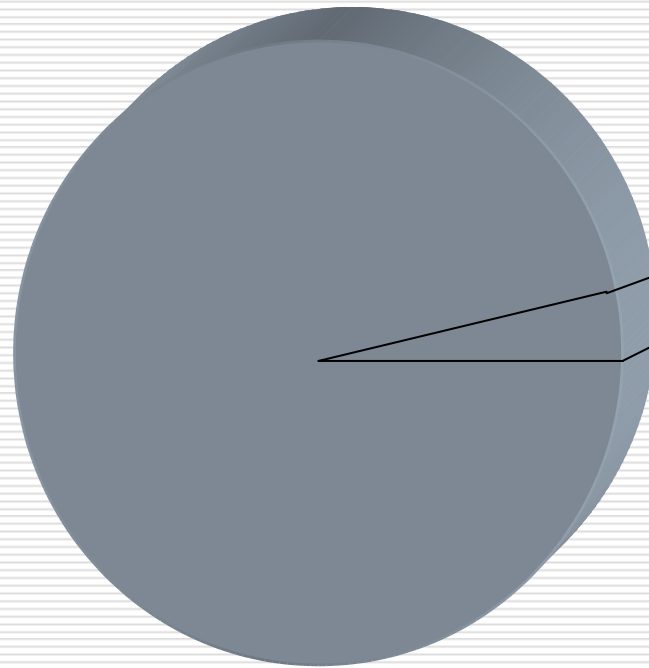
Arvelig ovariecancer
ca. 10%

Fordeling af endometriecancer

Sporadisk endometriecancer
ca. 95%

Arvelig
endometriecancer
ca. 5%

Sporadisk mammacancer

70-80% af mammacancer patienter

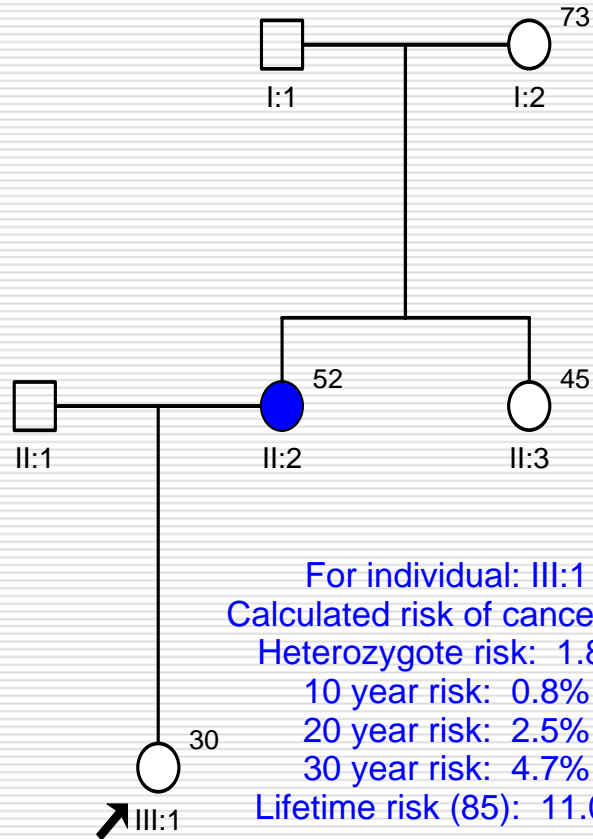
Alder

Hormonelle faktorer

Diæt?

Ex. sporadisk mammacancer

Familiær mammacancer (moderatrisiko)

15-20% af mammacancer patienter

2 eller flere tilfælde af mammacancer i familien

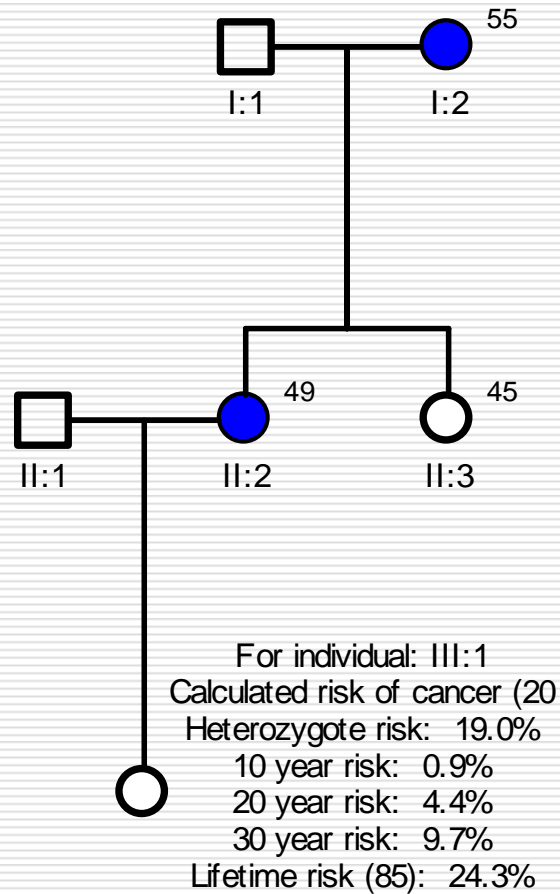
Ofte sen debut (>50 år)

Ikke ovariecancer i familien

Raske overspringende generationer

Ex. familiær mammacancer

Arvelig mammacancer (højrisiko)

~5% af mammacancer patienter

Monogen dominant arvegang

Kønsuafhængig arvegang

Kønsafhængig penetrans

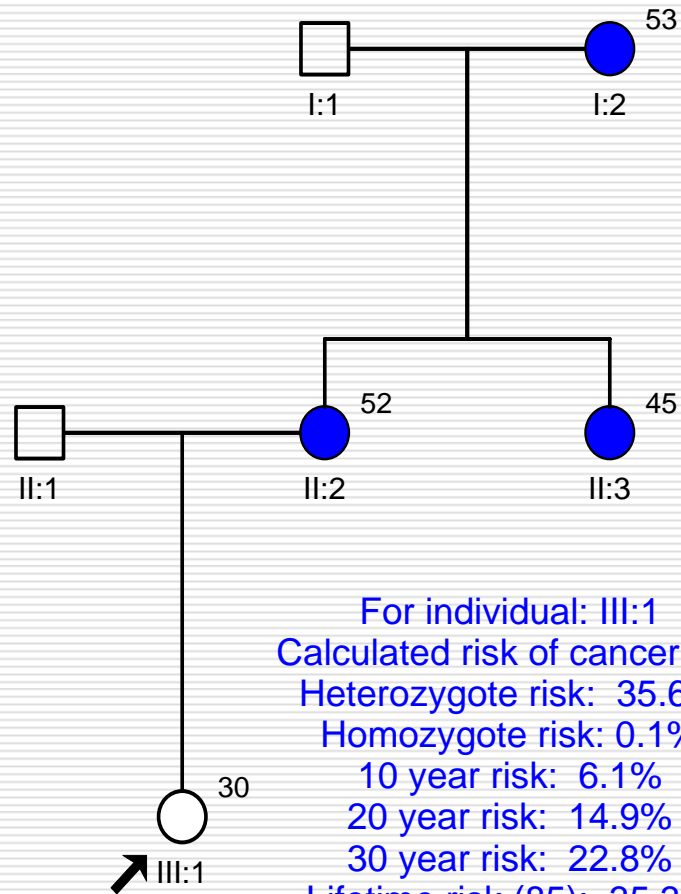
Tidlig debut

Forekomst af ovariecancer

BRCA1,2-generne

Ex. arvelig mammacancer

For individual: III:1
Calculated risk of cancer (30
Heterozygote risk: 35.6%
Homozygote risk: 0.1%
10 year risk: 6.1%
20 year risk: 14.9%
30 year risk: 22.8%
Lifetime risk (85): 35.3%

Syndromer med øget risiko for mammacancer

Mamma-ovariecancer syndrom

Cowden's syndrom

Li-Fraumeni's syndrom

Heterozygoti for ataxia telangiectasi

Arveligt malignt melanom (dysplastisk nævus syndrom)

Peutz-Jaegher's syndrom

Klinefelter's syndrom

Lobulær mammacancer og linitis plastica

RR for ovariecancer – relateret familieanamnese

	RR	Livstidsrisiko (%)
Ingen familieanamnese	1.0	1.9
1 2°slægtning OC	2.9	4.6
1 1°slægtning OC*	3.4	5.4
2 el. 3 slægtninge OC	4.6	7.2
HBOC	25-30	25-50

* Tendens til højere risiko når ung alder ved diagnose

Mater mammacancer

Datters risiko op til 50 år	Mammacancer SMR (kumulativ risiko)	Ovariecancer SMR (kumulativ risiko)
Mater cancer alle aldre	1.99 (3.1%)	1.28 (0.4%)
Mater cancer <40 år	4.97	1.11

Mater ovariecancer

Datters risiko op til 50 år	Mammacancer SMR (kumulativ risiko)	Ovariecancer SMR (kumulativ risiko)
Mater cancer alle aldre	1.79 (2.6%)	2.38 (0.9%)
Mater cancer <40 år	4.15	7.67

Mater mamma-ovariecancer

Datters risiko	Mammacancer SMR (kumulativ risiko)	Ovariecancer SMR (kumulativ risiko)
Mater cancer alle aldre	5.93 (7.6%)	12.15 (3.3%)

Mammacancer hos mater ~ mammacancer hos datter

Ovariecancer hos mater ~ mamma- og ovariecancer hos datter

Syndromer med øget risiko for ovariecancer

Carcinom:

Mamma-ovariecancer
syndrom (5-15%)

Site specific ovariecancer

HNPCC (<5%)

Non-epiteliale tumorer:

Cowden's syndrom

Li-Fraumeni's syndrom

Peutz-Jaegher's syndrom

Gorlin's syndrom

Gonade dysgenesi

Ollier's syndrom

Maffucci's syndrom

BRCA1/2-mutationer ~ histologi v ovariecancer

Histologi	BRCA1 (%)	BRCA2 (%)
Serøs	30	36
Endometroid	8	13
Primær peritoneal	2.5	4
Malign granulosa	0.5	1
Malign Brenner	0.5	0
Clear celle	0.5	0
Mucinøs	0	0
Borderline	0	0
Adenocarcinom NOS	48	38
Unconfirmed	9	9

Incidens af BRCA1/2-mutationer

~ histologi af ovarietumorer

Populations-baserede undersøgelser	Mucinøs	Borderline	Non-mucinøs/ borderline
Risch 2001	0/44	0/134	60/478
Stratton 1997	0/45	1/19	12/310
Pal 2005	0/19	0/23	32/193
Non-Jewish	0/108	1/176	104/981
Hirsh-Yeshezkel 2003	1/43	4/117	228/736
Lu 1999	0/6	0/16	14/32
Jewish	1/49	4/133	242/768

Danske BRCA1/2-mutationer

---

445 invasive epitheliale ovariecancere¹

26 (5.8%) BRCA1/2-mutationer:

22 BRCA1 mutationer (4.9%) *(84.6%)*

4 BRCA2 mutationer (0.9%) *(15.4%)*

318 BRCA1/2 familier i DK (01.04.06)²

203 BRCA1 *(63.8%)*

115 BRCA2 *(36.2%)*

---

¹ Søgaard et al. 2008

² Gerdes et al. 2008

Syndromer med øget risiko for endometriecancer

HNPC

Cowden's syndrom

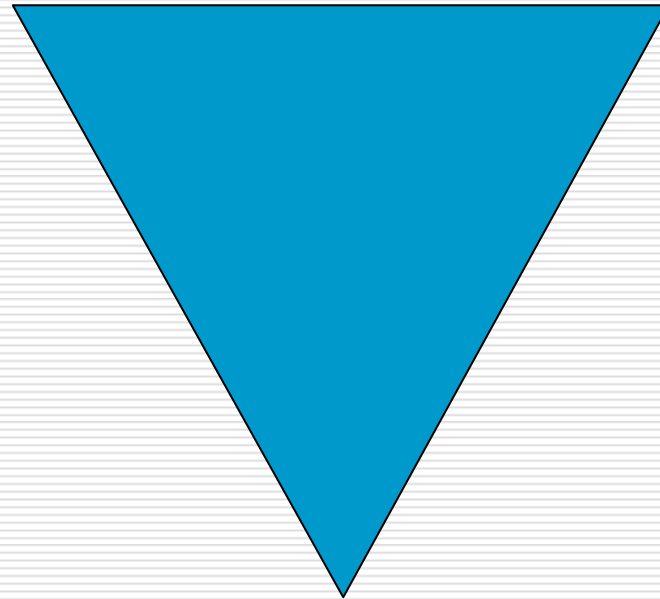
Mamma-ovariecancer syndrom?

???

Genetisk udredning
og rådgivning

Genetisk testning

Kliniske kontroller
profylaktisk operation

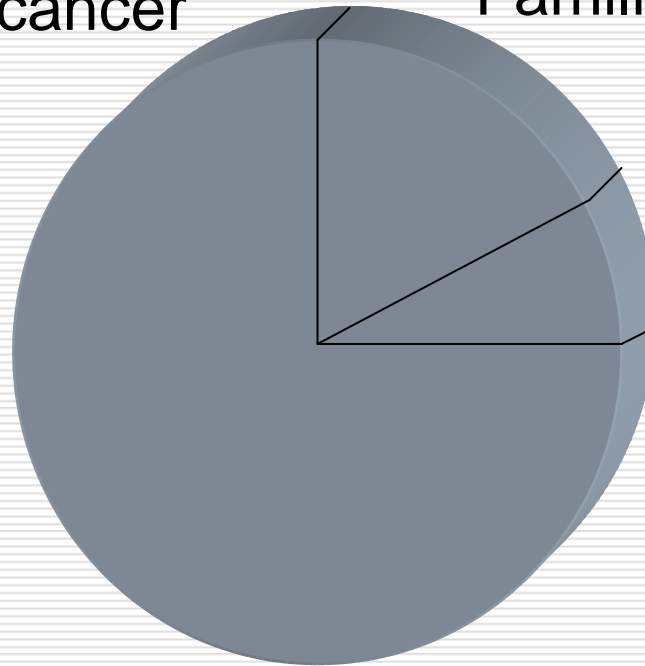
Fordeling af mammacancer

Sporadisk mammacancer
70-80%

Familiær mammacancer
15-20%

Arvelig mammacancer
5-10%

Mammacancer susceptibility gener

Lav-penetrans alleler

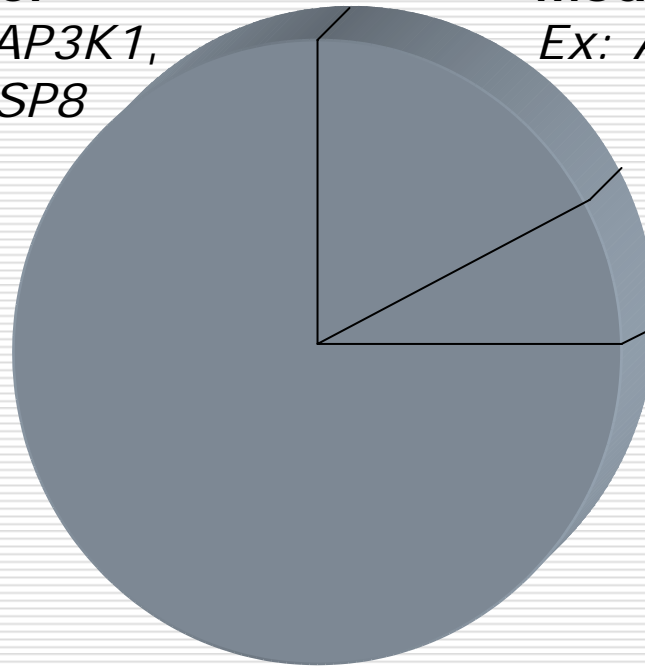
Ex: FGFR2, TNRC9, MAP3K1, LSP1, (8q), (2q), CASP8

Moderat-penetrans gener

Ex: ATM, BRIP1, CHEK2, PALB2

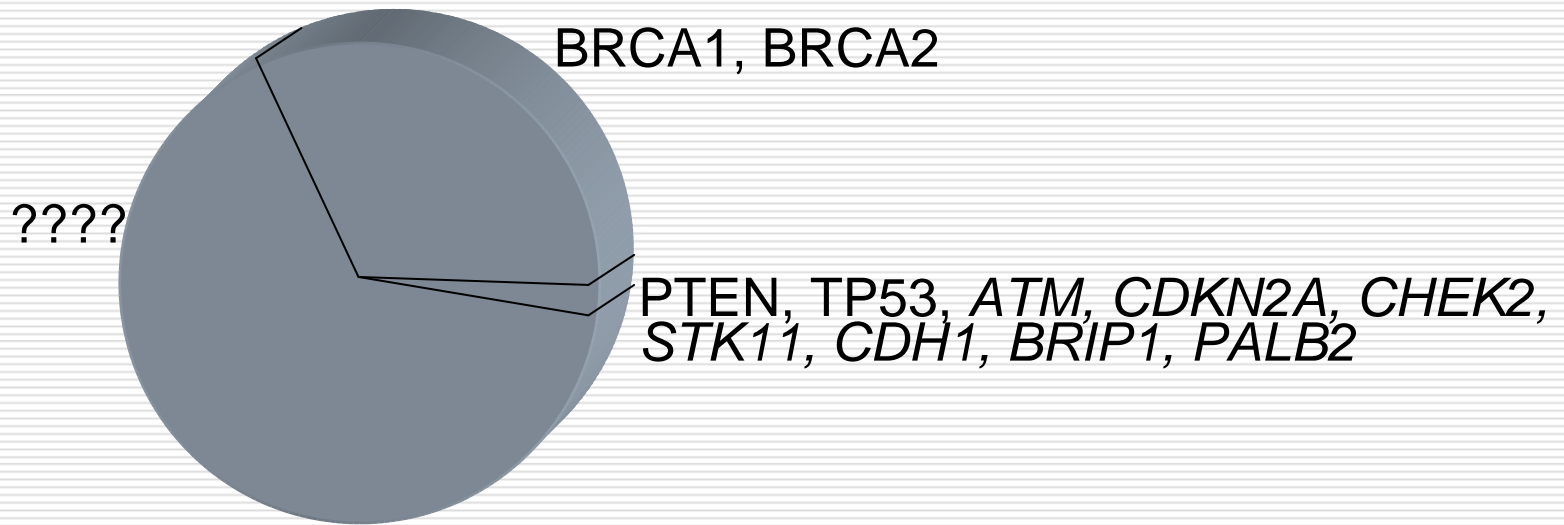
Høj-penetrans gener

Ex: BRCA1, BRCA2, TP53, PTEN

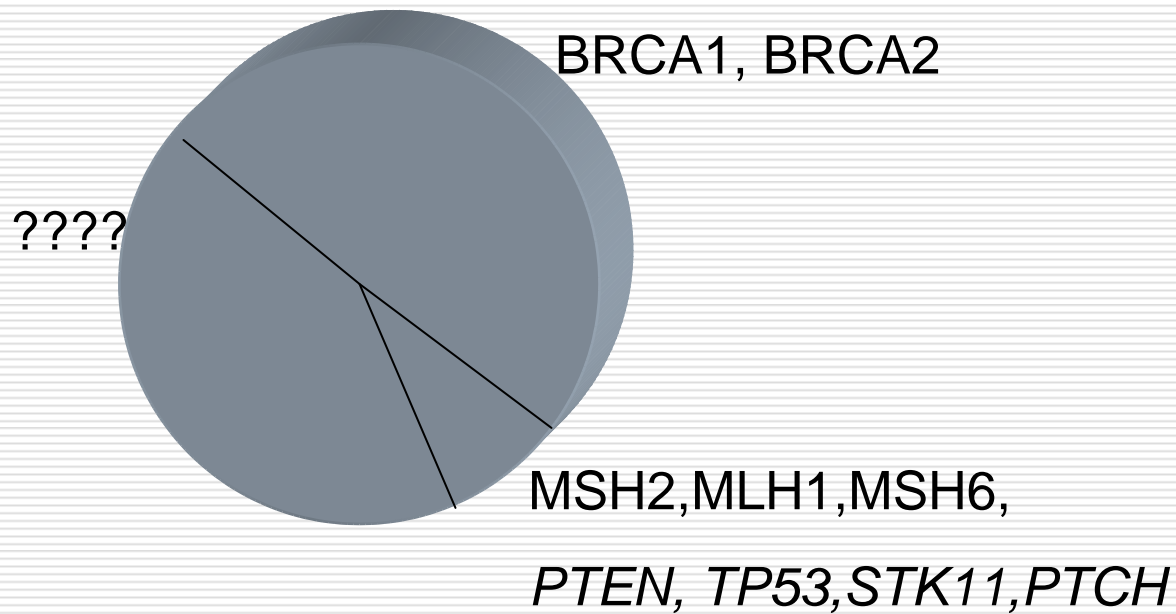
Mammacancer susceptibility gener

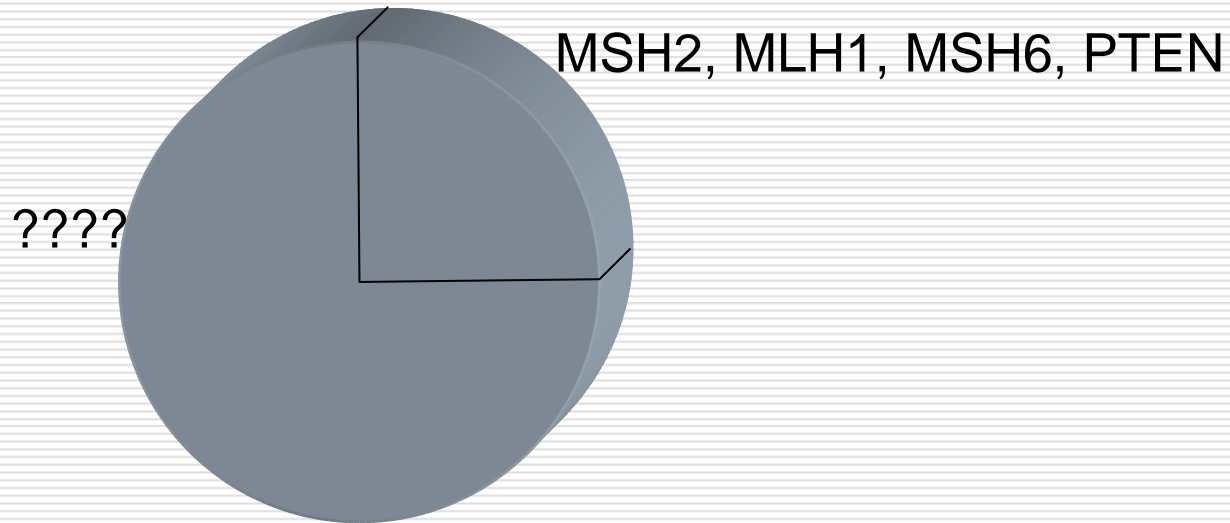
Ovariecancer susceptibility gener

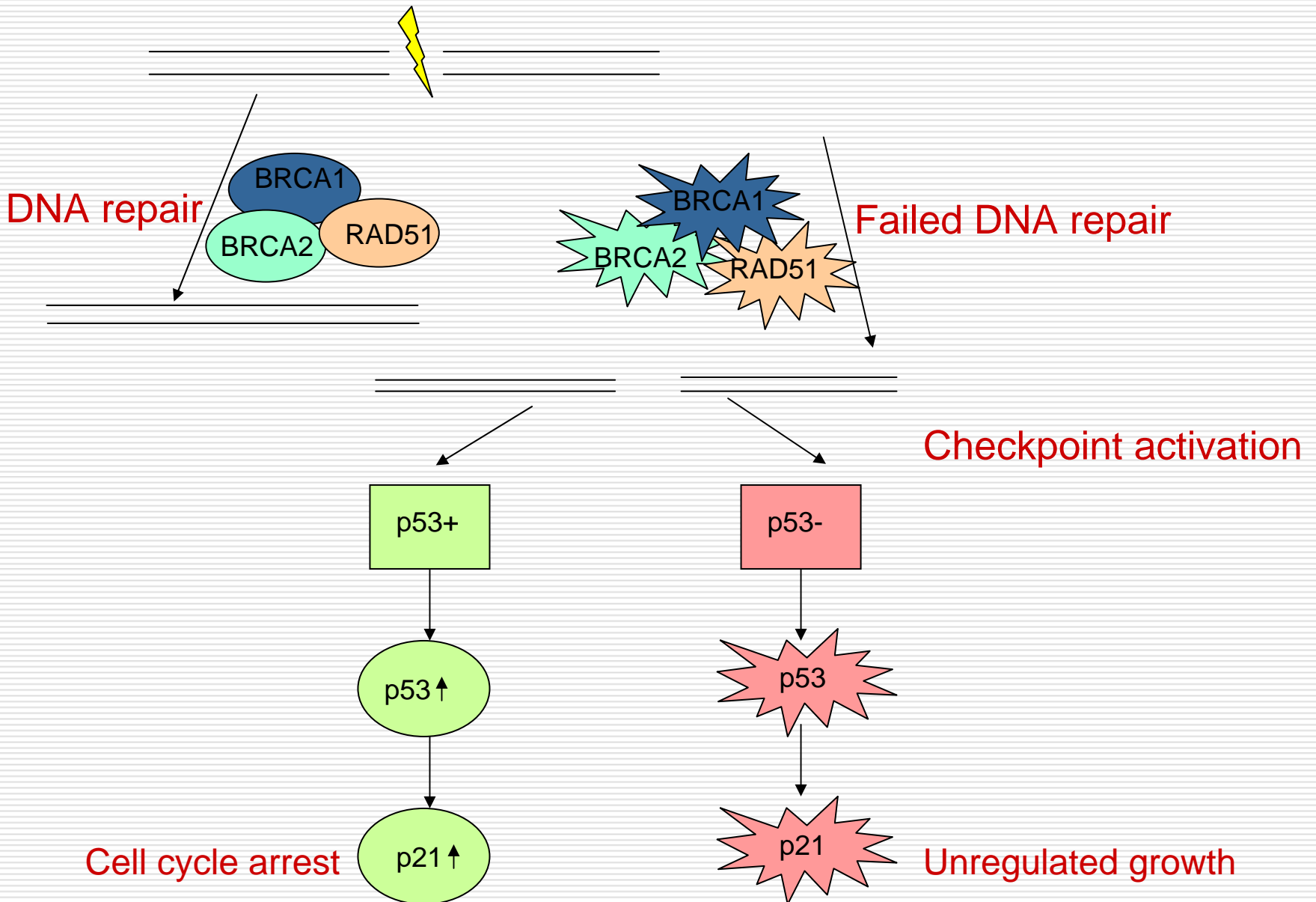

Endometrial cancer susceptibility genes

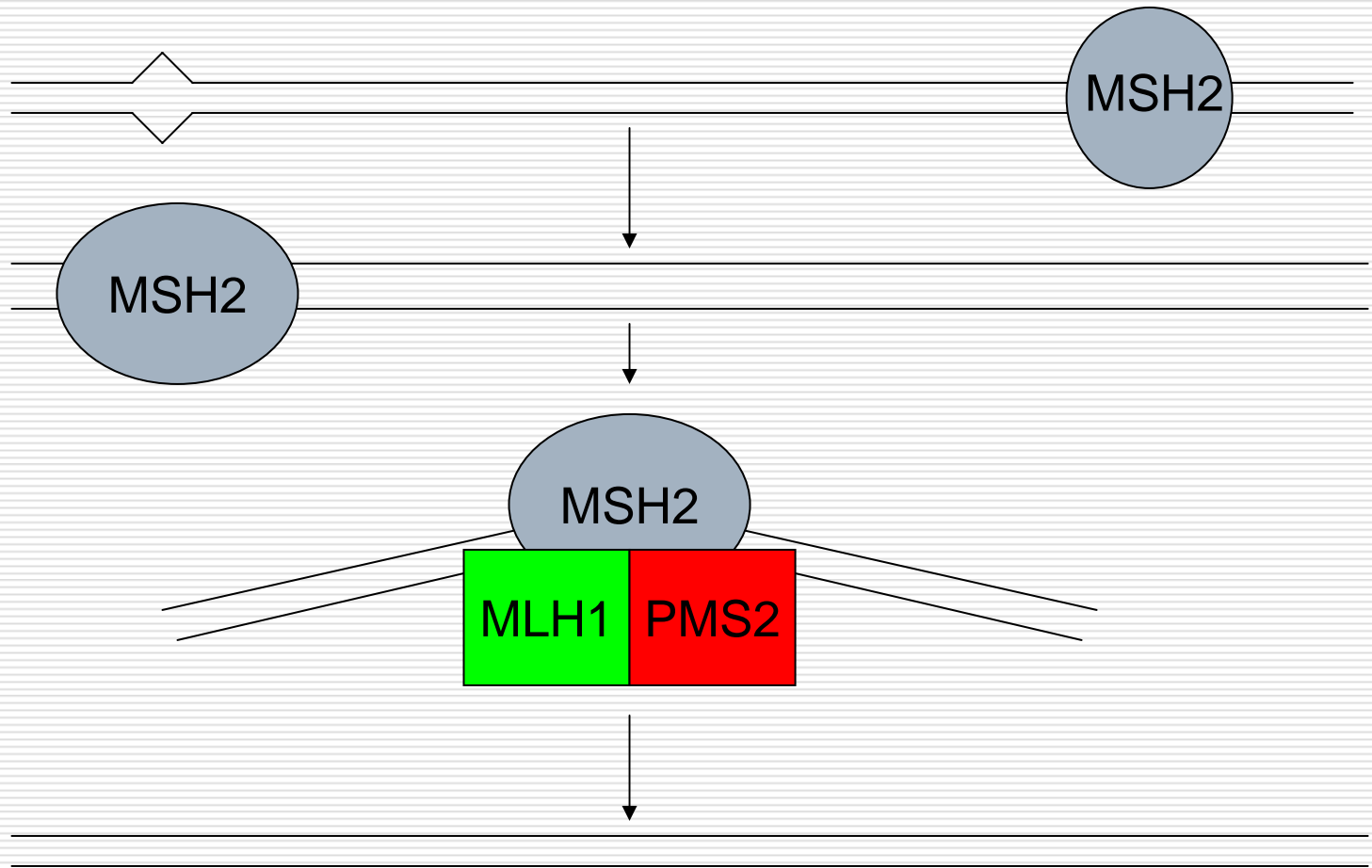

DNA BRCA pathway repair

DNA mismatch repair

DNA mismatch repair

MSI: mikrosatellit instabilitet

- Markør for mismatch repair defekt
  - Kan påvises ved DNA-analyse eller Immunohistokemi
  - Manglende ekspresion af MLH1, MSH2, MSH6 ses især ved HNPCC
  - Manglende ekspresion af MLH1 kan ses sporadisk
-

Genetisk testing

Identifikation af familiens mutation

Hvis mutationen identificeres:

- prædiktiv genetisk testing af raske slægtninge:
- -mutation: cancerrisiko som befolkningen
- +mutation: høj cancerrisiko - follow up

Hvis mutationen ikke identificeres:

- stamtavlen basis for risikovurdering
  - follow up af alle nære slægtninge
-

Livstidsrisici for cancer for BRCA1,2-mutationsbærere

BRCA1:

Mammacancer: 80%

Ovariecancer: 50%

Salpinxcancer

Bilateral mammacancer

BRCA2:

Mammacancer: 80%

Ovariecancer: 25%

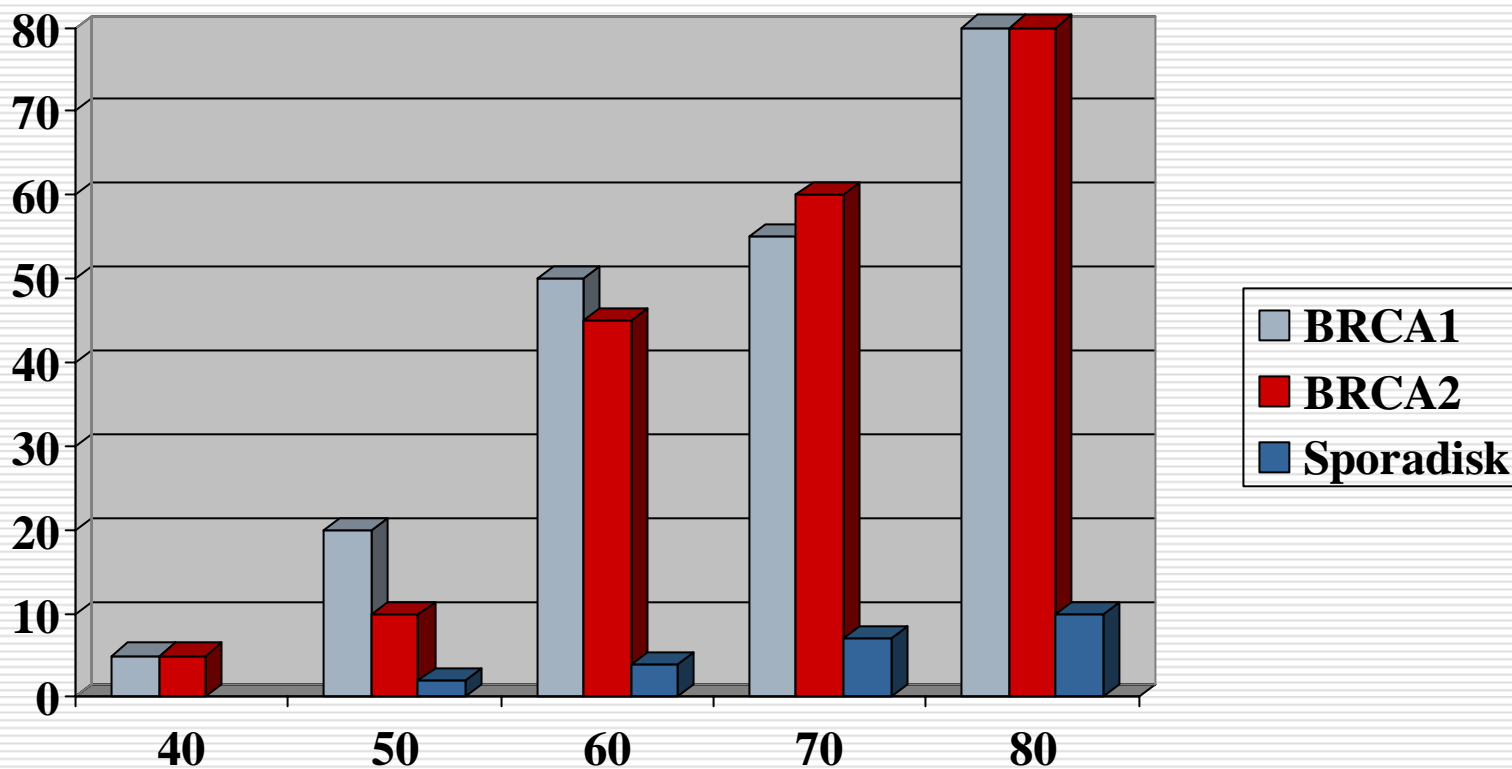
Bilateral mammacancer

Mandlig mammacancer

Prostata, pancreas,
thyreoidea, larynx,
gastrointestinal cancer

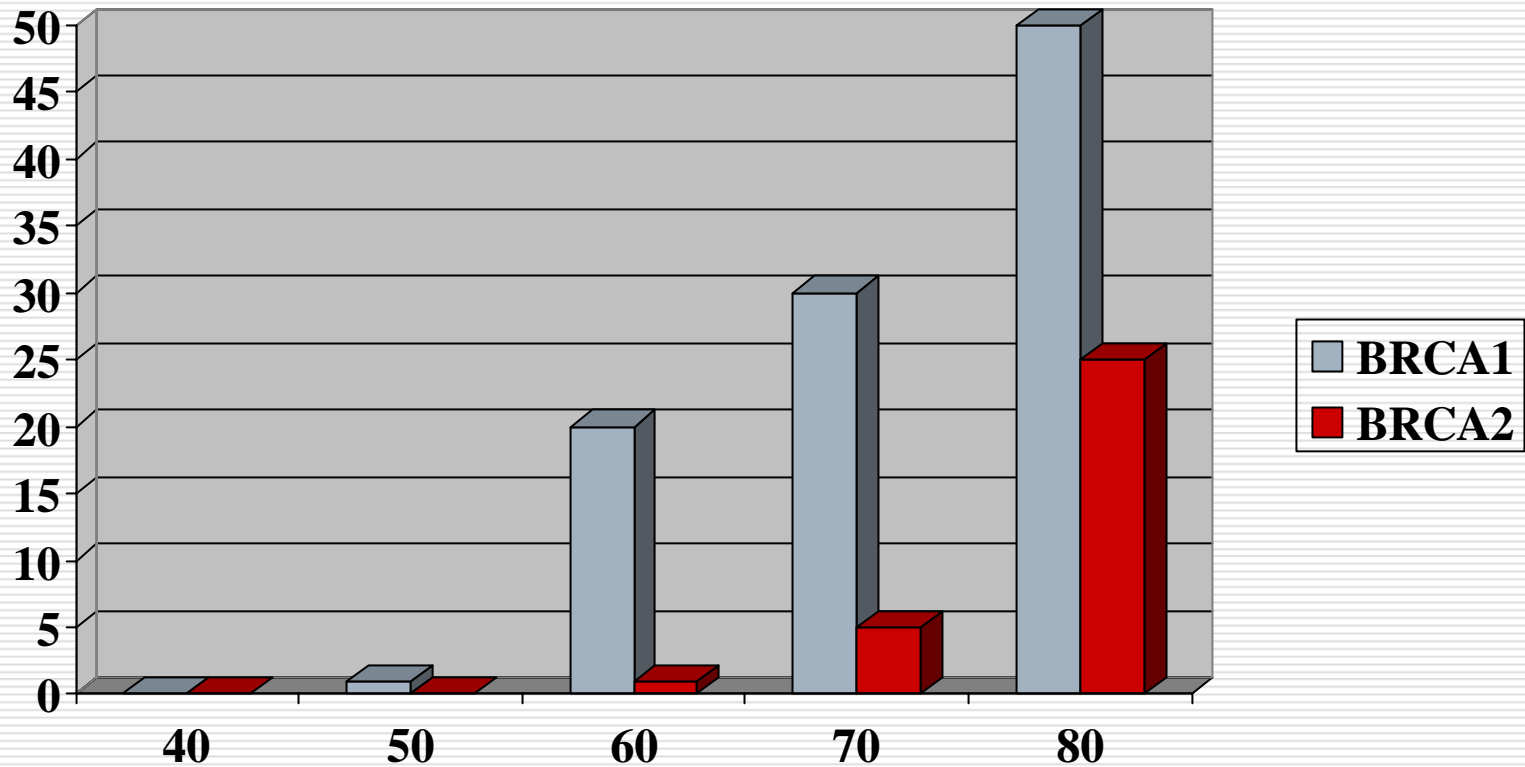
Livtidsrisiko for mammacancer for BRCA-mutationsbærere

Livstidsrisiko for ovariecancer for BRCA-mutationsbærere

Risiko for ovariecancer i site specific mammacancer BRCA1/2 – negative familier

---

199 personer fra 165 site specific mammacancer
BRCA1/2-negative familier i 2534 follow up år:

19 mammacancer (SIR 3.13, $p < .001$)

1 ovariecancer (SIR 1.52, $p = .48$)

Risiko for ovariecancer i "rene"
mammacancerfamilier uden BRCA1/2-
mutationer er ikke forhøjet

Cancer livstidsrisiko HNPCC

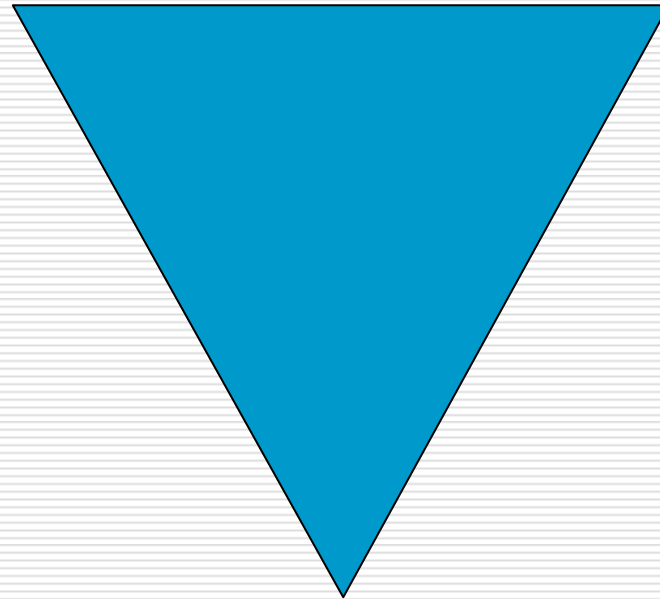

Colorektal cancer	80-90%
Metakron CRC	40-50% efter 10-15 år
Endometriecancer	60% (MSH2), 40% (MLH1)
Ovariecancer	ca. 10%
Urotelcелletumorer	?

Genetisk udredning
og rådgivning

Genetisk testning

**Kliniske kontroller
forebyggende operation**

Klinisk undersøgelsesprogram

Behandling af syge familiemedlemmer

Regelmæssige kontroller af raske familiemedlemmer

(Prænatal diagnostik)

Klinisk follow up

Mammae

BRCA1/2 positive:

- årlig mammografi 30-70 år
- screeningsmammografi 70+ år
- MR scan 25-70 år
- evt. profylaktisk mastektomi

Højrisiko:

- årlig mammografi 30-50 år
- screeningsmammografi 50-70 år

Moderatrisiko:

- årlig mammografi 40-50 år
- screeningsmammografi 50-70 år

Ovarier

Højrisiko:

Årligt fra 30 år:

- vaginal UL
- CA125

Efter endt reproduktion:

- profylaktisk BSO

Profylaktisk BSO ved BRCA-positive

- Restrisiko for peritoneal carcinomatose <5%
  - Reduceret risiko for brystkræft med ca. 50%
  - Hormontilskud indtil 50 år
  - Alder?
-

Kontrolundersøgelser HNPPC

Hvert 2. år fra 25 år:

Koloskopi

Gynækologisk undersøgelse incl. **vaginal ultralydsscans**

Urin undersøgelse: nyre UL og evt. cystoskopi samt urincytologi i familier med urotelcелletumorer

---

Take home message arvelig gynækologisk cancer

En del af ovarie- og endometriecancerer er arvelige

Tidlig debut alder kan ses

Cancersyndromer: Mamma-ovariecancer, HNPCC

Øget risiko for salpinxcancer ved BRCA1/2-mutationer

BSO mest effektivt ved øget risiko for ovariecancer

“Eat less, exercise more, and alter your genetic code with the DNA of thin parents.”